

všichni společně sjednoceni. V tomto společenství nás nese a všichni členové jsou si vzájemně oporou. Společně čelíme bouřím a poskytujeme si vzájemně ochranu. Nevěříme osamoceně, nýbrž věříme s celou církví všech dob a míst, s církví, která je na nebi i na zemi.

Církev jakožto zvěstovatelka Božího Slova a roz-davatelka svátostí nás sjednocuje s Kristem, pravým kmenem. Církev jako „naplnění a dovršení Vykoupení“ je pro nás zárukou božského života prostřednicí plodů, o nichž mluví podobenství o vinném kmeni. Církev je nejkrásnějším darem Božím. Svátý Augustin proto říká: „Každý má Ducha svatého do té míry, do jaké miluje církev.“ S církví a v církvi můžeme všem lidem zvěstovat, že Kristus je zdrojem života, že je přítomen, že je velkou skutečností, po níž toužíme. On dává sebe samého. Kdo věří v Krista, má budoucnost, protože Bůh nechce to, co je uschlé, mrtvé a umělé, a co je nakonec zahozeno, ale chce plodné a živé věci, život v hojnosti. A On nám dá život v hojnosti.

Drazí bratři a sestry! Přeji vám všem, abyste stále hlouběji objevovali radost z toho, že jste sjednoceni s Kristem v církvi, abyste mohli ve svých potřebách nalézat potěchu a vykoupení a stávat se lahodným vínem radosti a lásky Krista k tomuto světu.

Srov. Homilie Benedikta XVI. – Berlín, 22. 9. 2011

Tento vinný kmen už nikdy nemůže být vytržen, nikdy vydán a vypleněn: je definitivně Boží, skrze Syna v něm žije sám Bůh. Příslib se stal neodvolatelným, jednota nezničitelnou. To je ten velký, dějinný krok Boha, to je nejhlubší jádro podobenství: vtělení, smrt a zmrtvýchvstání jsou viditelné v celém svém dosahu. „Vždyť přece Boží Syn Ježíš Kristus...nebyl zároveň ‚ano‘ i ‚ne‘, ale u něho je pouze ‚ano‘. Všechna Boží zaslíbení našla v něm svoje ‚ano‘.“ (2 Kor 1,19n). (...)

Podobenství o vinném kmeni přece podle věci vyjadřuje totéž: neodlučitelnost Ježíše od svých, jejich jednotu s ním a v něm. Řeč o vinném kmeni tak naznačuje neodvolatelnost Bohem daného daru, který se nebere zpět. (...)

Vinný kmen potřebuje znovu a znovu pročišťování. Pročišťování – znovu a znovu je potřebuje církev, znovu a znovu je potřebuje jednotlivci. Procesy očisty, právě tak bolestné jako nutné, protkávají celé dějiny, protkávají životy lidí, kteří přijali Krista. V pročišťování je vždy přítomno tajemství smrti a zmrtvýchvstání. Vlastní velikost člověka i institucí se musí ořezávat; to, co přilíhlo zbytnělo, se musí opět vést k prostotě a k chudobě samotného Pána. Jen takovými procesy umírání se zachovává a obnovuje plodnost.

Srov. Benedikt XVI. – Ježíš Nazaretský I.

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina;
Felix Porsch – Evangelium sv. Jana – Malý stuttgartský komentář;
Misál na každý den liturgického roku; Ladislav Tichý – www.biblickedilo.cz

Další texty v týdnu

Po: Sk 14,5-18; Jan 14,21-26

Út: Sk 14,19-28; Jan 14,27-31a

St: Sk 15,1-6; Jan 15,1-8

Čt: Sk 15,7-21; Jan 15,9-11

Pá: Sk 15,22-31; Jan 15,12-17

So: Sk 16,1-10; Jan 15,18-21

5. neděle velikonoční – cyklus B

6. května 2012

Ježíš řekl svým učedníkům: ¹„Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. ²Každou ratolest na mně, která nese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla ovoce ještě více. ³Vy jste už čistí tím slovem, které jsem k vám mluvil. ⁴Zůstaňte ve mně, a já (zůstanu) ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li na kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. ⁵Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce, neboť beze mne nemůžete dělat nic. ⁶Kdo nezůstane ve mně, bude vyhozen ven jako ratolest; uschne, seberou ji, hodí do ohně – a hoří. ⁷Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li ve vás moje slova, můžete prosit, oč chcete, a dostanete to. ⁸Tím bude oslaven můj Otec, že ponese mnoho ovoce a osvědčíte se jako moji učedníci.“

Úvod k meditaci

Není možné, aby byl někdo spojen s kmenem, ale nepřinášel ovoce dobrých skutků. Je to tedy upozornění i pro nás, aby naše víra nebyla mrtvá, aby jí nechyběly dobré skutky. Základem naší víry je svátostná milost křtu. Podle Katechismu katolické církve (paragraf 1266) „*dává Nejsvětější Trojice pokřtěnému posvěcující milost, milost ospravedlnění, která – mu dává schopnost věřit v Boha, doufat v něho a milovat ho božskými ctnostmi – mu dává schopnost žít a jednat z vnuknutí Ducha sv. prostřednictvím darů Ducha svatého; – mu dovoluje růst v dobrou prostřednictvím mravních ctností.*“

Otec vinař pečuje se starostlivostí o každého z nás, kterého narouboval na svého Syna. Ratolest musí být živá dobrými skutky, ovocem, které přináší. Jinak ji nebeský Otec–vinař odřeže. Ratolesti na kmeni mystického Kristova těla, živě spojeny mízou Ducha svatého, přinášejí ovoce. Je však nebeský Otec vinař čistí – vnitřním vnuknutím, povzbuzováním, varováním, ano i vnějšími útrapami a zkouškami je zbaví vad a nedostatků. Očista od Otce spočívá i v tom, že větší milostí jim pomůže přinášet četnější a znamenitější dobré skutky.

Výklad biblického textu

Kontext: Tento text patří do velmi dlouhého celku Ježíšovy poslední řeči na rozloučenou (Jan 13,1-17,26). Po první Ježíšově řeči na rozloučenou u Jana 14,1-31 následuje pak ještě druhá řeč v kapitolách 15 a 16 (podle některých jsou to vlastně řeči dvě) a nakonec je připojena tzv. velekněžská modlitba v kapitole 17. „Řeč na rozloučenou“ nebyla v tehdejší době neobvyklým literárním útvarem: autor shromáždil více myšlenek do obsáhlejší řeči, která pak představala životní odkaz hlavního hrdiny.

Na konci 14. kapitoly řekl Ježíš učedníkům: „Vstaňte, pojďme odtud!“ Text, který následuje v kapitolách 15 až 17, lze stěží chápat jako Ježíšova slova pronášená cestou z večeraďla.

1. čtení:
Sk 9,26-31

2. čtení:
1 Jan 3,18-24

Evangelium:
Jan 15,1-8

Srovnání:

Mt 3,10; 15,13

Řím 11,17-18

Jan 13,10

Řím 10,17

1 Jan 2,28; 3,6;

Mt 3,10; 7,19

1 Jan 2,14,24

Mk 11,24

Jan 14,13; 15,16

Jan 16,23

1 Jan 3,24

Teprve ve verši Jan 18,1 čteme, že Ježíš s učedníky odešel do zahrady za potokem Cedron. Ježíšovo loučení s učedníky se tedy skládá z několika částí. Jedná se o obraznou řeč. Není to podobenství, jaké známe ze synoptických evangelií, protože se zde nevypráví žádný děj. Ježíš užívá obrazu vinného kmene a ratolestí, které z něho vyrůstají, aby názorně přiblížil svůj vlastní význam pro druhé. Zmiňuje se hned také o významu svého nebeského Otce: *můj Otec je vinař*.

v. 1: *Já jsem pravý vinný kmen* – Je sedmou a poslední větou v Janově evangeliu, kterou začíná Ježíš slovy *já jsem* a v jejímž přísudku je pak uveden pojem, který má velmi důležitý duchovní význam. Ježíš říká: *Já jsem: chléb života* (6,35.48); *světlo světa* (8,12); *dveře* (10,7.9); *dobrý pastýř* (10,11.14); *vzkříšení a život* (11,25); *cesta, pravda a život* (14,6); *pravý vinný kmen* (15,1).

v. 2: Za příznivých podmínek dosahovaly v Palestině výhonky, které každý rok vyrůstaly z kmene vinné révy, délky až šesti metrů. Neplodné výhonky (ratolesti) nemohou rostlinu zbytečně zatěžovat, musejí pryč. Nejprve je třeba odstranit suché výhonky. Potom je nutné odřezat (přířezat) nadbytečně bující a neužitečné výhonky. V řeckém textu je poznat určitá hříčka se slovy: nejprve *airei* „odřezává“ a potom *kathairei* „čistí“.

v. 5: *Kdo zůstává ve mně a já v něm* – Spojení s Ježíšem znamená oboustranné společenství. Bez tohoto spojení nelze žádné dobré a bohaté plody očekávat. Neudržovat spojení s Kristem může znamenat ztrátu všeho.

nese mnoho ovoce – Jako ovoce je v této kapitole zmíněna modlitba, radost a láska. Další druhy ovoce jsou popsány v listu Galaťanům 5,22-23: *Ovocem Duchy je láska, radost a pokoj*... , což je mimo jiné motto Celostátního setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou v srpnu letošního roku.

v. 7: *můžete prosit, oč chcete* – Tento příslib zní velmi impozantně, ale pro mnohé věřící, kteří zakusili, že ne všechny jejich modlitby byly vyslyšeny tak, jak si přáli, může znít trochu nepřesvědčivě. Avšak Ježíš slibuje vyslyšení samozřejmě jen těm, kteří zůstávají v těsném spojení s ním a pro které jsou jeho slova určující silou jejich života. To znamená, že pak prosí o to, aby zůstávali napojeni na Ježíše a aby jejich život přinášel plody podle Boží vůle. Vysvětlení v tomto smyslu najdeme také v 1. listu Janově (5,14): „V tom je naše radostná důvěra v Boha, že nás vyslyší, když ho prosíme o něco, co je shodné s jeho vůlí.“

v. 8: Smyslem vyslyšení proseb věřících je oslava nebeského Otce. K této oslavě slouží také bohaté plody, které přináší jejich život napojený na Krista. V tom je poslání Ježíšových učedníků vlastně společné s posláním a dílem Ježíše Krista, protože on ve své velekněžské modlitbě (Jan 17,4) říká svému Otci: „Já jsem tě oslavil na zemi: dokončil jsem dílo, které jsi mi svěřil, abych ho vykonal.“

K tématu

V podobenství o vinném kmeni Ježíš neříká: „Vy jste kmen,“ nýbrž: „Já jsem kmen, vy jste ratolesti“ (Jan 15,5). To znamená: „Tak jako jsou ratolesti spojeny s kmenem, tak jste vy spojeni se mnou! Avšak tím, že patříte ke mně, patříte také jedni ke druhým.“ A tato příslušnost jedněch ke druhým a k Němu není nějakým pomyslným, imaginárním a symbolickým vztahem, nýbrž příslušností k Ježíši Kristu v jakémsi biologickém, plně vitálním smyslu. To je církev: společenství života s Ním a jedněch s druhými založené křtem a stále více prohlubované v eucharistii. „Já jsem pravý kmen“ však ve skutečnosti znamená: „Já jsem s vámi a vy jste se mnou“ – je to neslýchaná identifikace Pána s námi: Jeho církev.

Sám Kristus se tehdy nedaleko Damašku zeptal Saula, pronásledovatele církve: „Proč mne pronásleduješ?“ Pán tímto způsobem vyjadřuje společný úděl, který se odvozuje z niterného společenství života Jeho církve s Ním, se Zmrtvýchvstalým. On nadále žije ve své církvi v tomto světě. Je s námi a my jsme s Ním. „Proč mne pronásleduješ?“ Ježíš je tedy v posledku tím, kdo je stíhán, je-li pronásledována Jeho církev. A zároveň to znamená, že nejsme sami, jsme-li utiskováni kvůli své víře. Ježíš je u nás a s námi.

Ježíš pak v podobenství pokračuje: „Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař“ (Jan 15,1) a vysvětluje, že vinař bere nůž, ořezává suché ratolesti a čistí ty, které nesou ovoce, aby nesly ještě více ... Chce nám darovat život nový a plný síly. Kristus přišel povolát hříšníky. Oni potřebují lékaře, nikoli svatí (srov. Lk 5,31). Církev, jak praví Druhý vatikánský koncil, je „všeobecná svátost spásy“ (LG 48), která existuje pro hříšníky, aby jim otevřela cestu k obrácení, uzdravení a k životu. Toto je věčné a velké poslání církve, které jí svěřil Kristus.

Někteří hledí na církev a ulpívají na jejím zevnějšku. Církve se pak jeví jako jedna z mnoha organizací v demokratické společnosti, podle jejichž norem a zákonů má být posuzována i tak obtížně uchopitelná skutečnost, jakou je „církev“. Pokud se k tomu ještě přidá bolestná zkušenost, že v církvi jsou ryby dobré i špatné, zrno i koukol, a pokud zůstává pohled upřen na negativní věci, neodhalí se velké tajemství a krása církve.

Neprichází potom žádná radost z příslušnosti ke kmeni, kterým je „církev“. Šíří se nespokojenost a nevole, nedochází-li k realizaci vlastních, povrchních a mylných idejí o „církvi“ a vlastních „snů o církvi“! Potom ustává radostný zpěv: „Děkuji Pánu za milost, že mne povolal do své církve,“ jak to přesvědčivě vyznávaly celé generace katolíků.

Každý z nás je postaven před toto rozhodnutí. Pán nám ve svém podobenství znovu říká, jak je závažné: „Kdo nezůstane ve mně, bude vyhozen ven jako ratolest; uschne, seberou ji, hodí do ohně – a hoří“ (Jan 15,6). Sv. Augustin k tomu poznamenává: „Ratolest čeká jedno nebo druhé, život nebo oheň. Pokud ratolest není na kmeni, bude v ohni. Aby tedy nebyla v ohni, je na kmeni.“

Volba, která je tu požadována, nám s naléhavostí umožňuje pochopit význam našeho životního rozhodnutí. Obraz vinného kmene je současně znamením naděje a důvěry. Kristus svým Vtělením přišel do tohoto světa, aby byl naším základem. Uprostřed každé potřeby a vyprahlosti je zdrojem, který dává živou vodu, jež nás osvětluje a posiluje. On sám na sobě nese každý hřích, strach a utrpení, a nakonec nás očisťuje a tajemně přetváří v dobré víno. Ve chvílích nouze se někdy cítíme v úzkých jako hrozný vína, které jsou zcela vymačkány. Víme však, že sjednocení s Kristem budeme zralým vínem. Bůh dovede přetvořit v lásku obtížné a tíživé záležitosti našeho života. Důležité je, abychom „zůstali“ na kmeni, v Kristu. V tomto krátkém odstavci užívá evangelista slovo „zůstat“ celkem dvanáctkrát. Toto „zůstávání v Kristu“ poznamenává celou promluvu. V naší neklidné i apatické době, kdy tolik lidí ztrácí orientaci i oporu, kdy se věrnost lásky v manželství i v přátelství stala tak křehkou a krátkou, chceme v našich potřebách volat jako Emauzští učedníci: „Pane, zůstaň s námi, neboť se připozdívá (srov. Lk 24, 29) a kolem nás je tma.“ V tomto čase nám Zmrtvýchvstalý Pán nám nabízí útočiště, místo světla, naděje a důvěry, pokoje a bezpečí. Tam, kde jsou ratolesti ohrožovány suchem a smrtí, je Kristus budoucnost, život a radost, tam je vždycky odpuštění a nový začátek, transformace v Jeho lásce. Zůstat v Kristu, jak jsme viděli, znamená také zůstat v církvi. Celé společenství věřících je pevně spojeno s Kristem, kmenem. V Kristu jsme